

DET KONGELIGE
KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 41

(2001-2002)

Om lov om lønnsnemndbehandling av
arbeidstvisten mellom Norsk
Sykepleierforbund og
Arbeidsgiverforeningen NAVO i
forbindelse med den statlige
overtakelsen av spesialisthelsetjenesten
1. januar 2002

*Tilråding fra Kommunal- og regionaldepartementet av 8. mars
2002,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Innledning

Kommunal- og regionaldepartementet legger med dette frem forslag om at arbeidstvisten mellom Norsk Sykepleierforbund (NSF) og Arbeidsgiverforeningen NAVO i forbindelse med den statlige overtakelsen av spesialisthelsetjenesten 1. januar 2002 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda. Departementet legger samtidig frem forslag om at det blir forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidskamp for å løse tvisten.

2 Partsforhandlinger og mekling

Twisten har oppstått i forbindelse med at staten overtok ansvaret for spesialisthelsetjenesten 1. januar 2002 (helsereformen). De fleste sykehusene og andre institusjoner som er omfattet av reformen var frem til årsskiftet eid av fylkeskommunene, og tarifforholdene har her vært regulert i tariffavtaler mellom Kommunenes Sentralforbund og det enkelte fagforbund. Oslo kommune har for sine sykehus hatt tariffavtaler med de enkelte forbundene. For de statlige sykehusene har det vært egne tariffavtaler mellom Staten v/Arbeids- og administrasjonsdepartementet og arbeidstakerorganisasjonene. Som følge av helsereformen er arbeidsgiveransvaret overført til det enkelte helseforetak. Regjeringen har besluttet at Arbeidsgiverforeningen NAVO skal være felles arbeidsgiverforening. NAVO har forhandlet på vegne av helseforetakene, og har inngått avtaler med Landsorganisasjonen i Norge (LO), Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS), Sammenslutningen av Akademikerorganisasjoner i NAVO (SAN) og Norsk Helse- og Sosialforbund (NHS) om at helseforetakene og Arbeidsgiverforeningen NAVO fra 1. januar 2002 trer inn i de tariffavtaler som gjaldt frem til 31. desember 2001. Disse tariffavtalene utløper etter avtale 1. april 2002, og partene skal da forhandle om ny/revidert tariffavtale. Det ble også ført forhandlinger mellom NAVO og NSF med sikte på å inngå en tariffavtale fra årsskiftet, men partene kom ikke til enighet. Forhandlingene ble brutt og varsel om plassoppsigelse ble sendt 4. januar 2002. Riksmeklingsmannen nedla forbud mot arbeidskamp 7. januar og innkalte partene til mekling. Meklingen ble innledet onsdag 9. januar. Torsdag 17. januar begjærte NSF meklingen avsluttet med fristutløp 21. januar 2002.

Meklingen førte ikke frem, og NSF tok 221 av sine medlemmer fordelt på syv forskjellige helseforetak ut i streik fra tirsdag 22. januar. Streiken ble utvidet gjennom en rekke nye streikeuttak i de følgende uker. Fra 1. mars var 1190 medlemmer av NSF i streik på i alt 28 sykehus. Streiken fordelte seg på 19 helseforetak på følgende måte:

Steder:	Arbeidstakere i streik:
Sykehuset Østfold HF	77
Bærum sykehus HF	22
Ullevål universitetssykehus HF	104
Sentralsjukehuset i Hedmark HF	40
Oppland Sentralsykehus HF	36
Ringerike sykehus HF	21
Sykehuset i Vestfold HF	42
Sykehuset Telemark HF	64
Aust-Agder sykehus HF	53
Vest-Agder sykehus HF	83
Helse Stavanger HF	128
Helse Bergen HF, avd. Haukeland og Voss	129
Helse Førde HF	50

Helse Sunnmøre HF, Ålesund	63
St. Olavs Hospital HF	99
Helse Nord Trøndelag HF, Namsos	21
Helse NSS HF	46
Universitetssykehuset Nord-Norge HF	75
Helse Finnmark HF, Hammerfest	37
Sum	1 190

I tillegg hadde NSF varslet ytterligere opptrapping av streiken 13., 15. og 19. mars slik at totalt 1436 sykepleiere ville være i streik fra 19. mars.

Fredag 1. mars innkalte kommunal- og regionalministeren partene til et møte hvor hun henstilte om at partene undersøkte mulighetene for å ta opp forhandlingene igjen. Hun gav samtidig uttrykk for at hun var særlig bekymret for situasjonen for pasienter som ventet på en diagnose. Hun understreket at begge parter måtte være ekstra aktpågivende når det gjaldt håndteringen av dispensasjonssøknader, slik at manglende dispensasjoner ikke skulle medføre at liv og helse ble satt på spill.

På bakgrunn av statsrådens henstilling gjennomførte partene flere møter de følgende dager, hvor de sonderte mulighetene for å innlede nye forhandlinger. Sonderingene førte imidlertid ikke frem.

Kommunal- og regionalministeren innkalte partene til et nytt møte tirsdag 5. mars kl. 23.15. Statsråden informerte om at Regjeringen på grunn av de store konsekvensene streiken nå hadde fått, hadde besluttet å fremme forslag om bruk av tvungen lønnsnemnd for å stanse konflikten. Etter henstilling fra statsråden meddelte NSF at medlemmene ville gjenoppta arbeidet den påfølgende dag i den grad det var mulig.

3 Omfang og virkninger av konflikten

Kommunal- og regionaldepartementet har blitt holdt løpende orientert av Statens helsetilsyn om virkninger av konflikten, og deres vurderinger av streikens konsekvenser. Kommunal- og regionalministeren mottok om kvelden 5. mars 2002 en rapport fra Statens helsetilsyn hvor Helsetilsynet nå ikke lenger kunne utelukke at streiken ville kunne medføre fare for liv og helse. I rapporten heter det blant annet:

«På bakgrunn av de redegjørelser Helsetilsynet pr. 5. mars kl. 19.00 har mottatt fra de regionale helseforetakene, samt opplysninger fra de enkelte foretak og fylkeslegene finner Helsetilsynet grunnlag for å orientere om følgende:

Helse Midt-Norge RHF

Helse Midt-Norge har kl. 15.48 rapportert til Fylkeslegen i Nord-Trøndelag. Helse Midt-Norge konkluderer med at de har store problemer med å ivareta sørge-for plikten ved Helse Sunnmøre HF Ålesund sykehus. Streikeuttaket ved sykehuset rammer elektiv utredningsvirksomhet som gir økt risiko for forsinket diagnostikk og behandling bl.a. for kreftpasienter. Det opplyses også at det er gitt avslag på dispensasjonssøknad for å håndtere nyhenvisninger definert som hastepasienter samt i forhold til tumorvurderinger. Helsetilsynet har fått bekreftet fra Fylkeslegen i Nord-Trøndelag og Fylkeslegen i Møre og Romsdal at det kl. 17.00 ble gitt dispensasjon for sykepleier ved kirurgisk poliklinikk den 6. mars.

Helse Vest RHF

Helse Vest RHF rapporterer til Fylkeslegen i Rogaland at det i Helse Stavanger er en akseptabel forsvarlighets- og risikosituasjon. Helse Førde mener nå at streiken fører til fare for liv og helse og foretaket kan ikke lenger gi et forsvarlig tilbud om nødvendig helsehjelp. For Helse Bergen rapporterer Helse Vest at streiken har fått alvorlige helsemessige konsekvenser. Dette begrunnes med at kronikergrupper får utsatt behandling, noe som medfører forringelse av livskvalitet og fare for varig skade. Den reduserte utredningskapasiteten fører til forsinket diagnostikk, og det pekes på at det sannsynligvis skjuler seg et økende antall tilfeller av kreft blant disse pasientene.

Det opplyses at Helse Førde innhentet informasjon om evt. ledig kapasitet for undersøkelser som ikke kan vente lenger. Det konstateres så langt at det ikke finnes slik kapasitet i Helse Vest eller hos private klinikker eller spesialister i Bergen.

I Helse Førde sin rapport til Fylkeslegen i Sogn og Fjordane konkluderes det med at den langvarige streiken fører til fare for liv og helse, men at det er gitt dispensasjoner for å kunne ivareta akuttberedskapen. På forespørsel fra fylkeslegen oversendte Helse Førde søknader om dispensasjoner datert 25.02.02 for tre sykepleiere som Helse Førde mente var nødvendig for å kunne undersøke pasienter der det kan være mistanke om kreft eller alvorlig hjertesykdom. Søknaden gjaldt fra og med 26.02 og resten av streikeperioden. Søknaden om dispensasjon ble innvilget men med en tidsbegrensning på to dager. Etter det Helsetilsynet kjenner til er det ikke søkt om nye dispensasjoner etter den 28.02.02.

Helse Nord RHF

Helse Nord RHF rapporterer til Fylkeslegen i Nordland at den samlede kapasitet for generelle kirurgiske konsultasjoner/behandling i regionen er åpenbart for lav til at det er mulig å gi et forsvarlig tilbud til denne pasientgruppen. Helse Nord mener derfor at de ikke er i stand til å sørge for et forsvarlig spesialisthelsetjenestetilbud og situasjonen forverres fra dag til dag med hensyn til streikens varighet.

Helse Øst RHF

Helse Øst RHF rapporterer til Fylkeslegen i Hedemark at de er på grensen av det forsvarlige. Et stort antall pasienter må nå vente uakseptabelt lenge på den helsehjelp de må kunne forvente etter loven. Det er grunn til helsemessig bekymring for et ukjent antall av ikke-verifiserte diagnoser blant henvisningene.

Helse Sør RHF

Statens helsetilsyn har pr. kl. 17.00 i dag ikke mottatt noen rapport fra Fylkeslegen i Telemark.

Konklusjon:

Basert på de opplysninger Statens helsetilsyn i dag har mottatt fra fylkeslegene finner vi at sykehusene har kapasitet til å håndtere øyeblikkelig hjelp pasienter. Samtidig er det klart at konflikten i økende grad rammer planlagte innleggelser og poliklinisk virksomhet ved de berørte sykehusene.

Helse Vest, Helse Nord og Helse Midt-Norge har meldt om at de ikke lenger kan ivareta «sørge for» plikten. Dette er bl.a. begrunnet med situasjonen ved Helse Førde og Helse Sunnmøre. Helsetilsynet forutsetter at de regionale helseforetakene har iverksatt alle relevante tiltak for å ivareta «sørge for» plikten, selv om dette bare delvis er redegjort for.

På bakgrunn av ovenstående finner Helsetilsynet grunn til å varsle om at vi ikke lenger kan utelukke fare for at streiken vil kunne medføre fare for liv og helse.»

4 Departementets vurdering og forslag

Etter en helhetsvurdering har Kommunal- og regionaldepartementet kommet til at hensynet til liv og helse taler for at konflikten mellom Norsk Sykepleierforbund og Arbeidsgiverforeningen NAVO nå blir løst uten ytterligere arbeidskamp. Streiken har allerede vart i seks uker. Partene har ikke lyktes med å innlede nye forhandlinger og alt tyder på at konflikten er fastlåst og at streiken derfor vil kunne bli svært langvarig.

Norge har ratifisert flere ILO-konvensjoner som verner organisasjonsfriheten og streikeretten (konvensjon nr. 87, 98 og 154). Slik konvensjonene har vært tolket av ILOs organer er det bare adgang til inngrep i streikeretten dersom streiken setter liv, helse eller personlig sikkerhet i fare for hele eller store deler av befolkningen.

Sosialpakten under Europarådet har i artikkel 6 nr. 4 en bestemmelse som verner streikeretten. Artikkel 6 må imidlertid ses i sammenheng med artikkel 31, som åpner for at det ved lov kan foretas begrensninger i streikeretten som er nødvendige i et demokratisk samfunn til vern av andre menneskers frihet og rettigheter, eller til vern av offentlige interesser, den nasjonale sikkerhet og moral i samfunnet.

På denne bakgrunn er Kommunal- og regionaldepartementet av den oppfatning at et vedtak om tvungen lønnsnemnd i den omhandlede arbeidskonflikten er innenfor rammen av de konvensjoner Norge har ratifisert.

Kommunal- og regionaldepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Norsk Sykepleierforbund og Arbeidsgiverforeningen NAVO i forbindelse med den statlige overtakelsen av spesialisthelsetjenesten 1. januar 2002.

Vi HARALD, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Norsk Sykepleierforbund og Arbeidsgiverforeningen NAVO i forbindelse med den statlige overtakelsen av spesialisthelsetjenesten 1. januar 2002 i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag til lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Norsk Sykepleierforbund og Arbeidsgiverforeningen NAVO i forbindelse med den statlige overtakelsen av spesialisthelsetjenesten 1. januar 2002

§ 1

Twisten mellom Norsk Sykepleierforbund og Arbeidsgiverforeningen NAVO i forbindelse med den statlige overtakelsen av spesialisthelsetjenesten 1. januar 2002 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

Reglene i lov 19. desember 1952 nr. 7 om lønnsnemnd i arbeidstvister får tilsvarende anvendelse.

§ 2

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans eller blokade til løsning av tvisten.

§ 3

Loven her trer i kraft straks.

Loven opphører å gjelde når Rikslønnsnemnda har avsagt kjennelse i tvisten.
